

Natuurweidekrant

Vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland

Van antibiotica vrij naar zelfstandige melkprijsvorming

De zomer is in volle gang, misschien bent u op vakantie als u dit leest, geniet ervan! Even een ander bioritme. Is de Natuurweide ook op zomer reces? Of gaan de activiteiten en voorbereidingen van de Natuurweide “gewoon” door.

Op onze laatste “ingelaste” bestuursvergadering was van dat laatste “gewoon” weinig te merken. Heroriëntatie over onze activiteiten stond op de agenda. Hoe kunnen we de biomelkveesector verder ontwikkelen in omvang, positionering en onderscheidend vermogen.

U weet wel het vijf sterren hotel onder andere Dierenwelzijn, kringloop, participatiesamenleving, biodiversiteit en energie voorziening.

Aandachtspunten vervolgens zijn, hoe we deze bio-ontwikkelingen voor samenleving en bedrijven tot een duurzaam geheel weten te ontwikkelen. Waarbij voor ons van belang is om ook richting 2015(einde quotering) een zelfstandige prijsvorming voor onze producten; melk, vlees en biodiversiteit, weten te realiseren. Dit wordt wellicht ook ondersteund van uit de insteek dat bedrijven eigen merken en markten kunnen gaan ontwikkelen.

Als voorbeelden hiervan hebben we afgelopen voorjaar kennis mogen nemen van onze collega's van Organic Valley (VS). We zijn nu van plan om te bezien of we dit najaar in gaan op de uitnodiging om een tegen bezoek te brengen aan onze zuster organisatie in de Verenigde Staten.

Teunis Jacob Slob
Voorzitter Natuurweide.

Agenda

16 september 2011 Bestuursvergadering

21 oktober 2011 Ledenvergadering

18 en 19 januari 2012 Biovak

Inhoudsopgave

Kort nieuws	2
<i>Weidegang</i>	
<i>Verlenging bedrijfsnetwerk</i>	
<i>Duurzame verwaarding</i>	
<i>biologische slachtkoeien</i>	
Henk en Ingrid de la Vita	4
Hoe ‘De Zonnehoeve’	6
Bijna AB vrij geworden is	
Markt en afzet van	8
Organic Valley uit de V.S.	
Genetische modificatie:	10
feiten en fictie	
Colofon	12

Weidegang

Op de ledenvergadering van 11 maart presenteerde de werkgroep Weidegang (Chris Bomers, Frits Lozeman, Leen van de Graaf, Paul Wagenaar en Henk Brandsma) een voorstel voor een nieuwe en aangescherpte norm voor Weidegang op biologische bedrijven

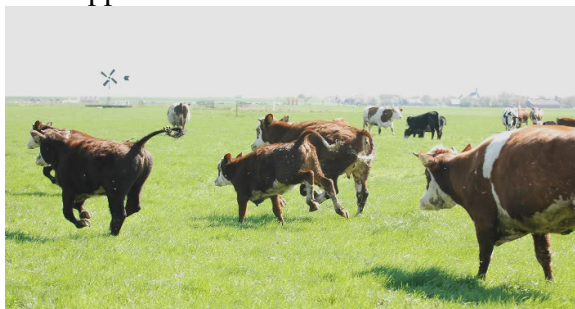
De Campina regel voor weidegang is: 120 dagen 6 uur per dag. De SKAL regel, gebaseerd op EU regel is nu: altijd toegang tot de weide als het weer, grond enz. het toe laat. Het voorstel is een concreter interpretatie van deze EU-norm.

Voorstel.

- Minimaal 180 dagen voor alle soorten vee
- 8 uur per dag (8 uur zit er tussen het melken in, 10 uur past niet tussen het melken in.)
- Voeropname minimaal 60% uit de weide. Dat kan lang niet alle boer. Voorstel: Je krijgt 8 jaar de tijd om aan deze regel te voldoen. Bijvoorbeeld: over 8 jaar is de weiderobot zover ontwikkeld dat ik dan aan de regel voldoe.

Marleen Plomp en Gidi Smolders van de WUR zijn bezig met een onderzoek naar weidegang in de biologische sector. Binnkort willen ze een enquête naar alle biologische melkveehouders sturen om te inventariseren wat de huidige stand van zaken is en knelpunten, standpunten en ontwikkelingen t.a.v. weidegang in beeld te brengen.

Besluit: De NW wil dat haar leden over deze interpretatie na denken en dat we op de ledenvergadering van maart 2012 een definitief besluit kunnen nemen en naar SKAL toe stappen.

Verlenging bedrijfsnetwerk

Het bedrijfsnetwerk biologische zuivel van koeien wordt door het Ministerie van EL&I nog een jaar verlengd tot 1 juli 2012. Op de afsluitende dag van het netwerk 2011 bleek dat de sector voldoende inspiratie heeft om de biologische bedrijfsvoering verder te ontwikkelen. Een zelf opgestelde Bioscore bleek een instrument waarin de boer zich kan spiegelen en vooruit kan kijken.

Het centrale thema waarop de sector zich wil en kan blijven onderscheiden is het verder terugdringen van het antibioticaverbruik. Er zijn grote verschillen tussen de bedrijven onderling. Dit omschakelingsproces vergt aanpassingen in het bedrijfsstelsel en management. Het is belangrijk om dit proces van elkaar te leren en deze kennis over te dragen. Anne Koekkoek, biologisch melkveehouder in Harlingen en al jaren AB vrij, verwoordde het als volgt: "je moet af van het middeltjes denken". Het gaat juist om een andere benadering van ziekten en dan is het de kunst om op je bedrijf een systeem op te bouwen waarin geen of veel minder AB nodig is. Een prachtige uitdaging voor het netwerk van 2012.

Het bedrijfsnetwerk behoudt een groep voor gevorderden (of voorlopers) maar we willen tegelijk ook werken in de regio om de kennis beter met elkaar uit te wisselen op bedrijfsniveau. Het is de bedoeling om ieder bio-melkveehouder hiervoor uit te nodigen op een startbijeenkomst die in september in uw regio georganiseerd wordt. Kom hiernaar toe en haal / breng kennis in. Met elkaar maken we dan we weer nieuwe kennis. Zo worden we als sector sterker. Verder zal er ook ruimte blijven voor andere themagroepen. Afgelopen jaren is veel energie gestoken in diergericht stallenbouw, intuïtief boeren, bodem en bemesting en het netwerk strategie. Heeft u zelf ideeën, laat het ons dan weten want het netwerk is van en voor de biologische boer.

Kees van Veluw en Edith Finke
k.vanveluw@louisbolk.nl of e.j.finke@dlv.nl

Duurzame verwaarding biologische slachtkoeien

De Groene weg biedt biologische melkveehouders kansen voor een optimale verwaarding van biologisch uitstoot melkvee. Steeds meer consumenten kiezen namelijk bewust voor biologisch. Daardoor is de vraag naar biologisch rundvlees toegenomen. Dit biedt kansen om meer biologische melkkoeien ook aan het eind van hun leven biologisch te verwaarden. En dat is voor biologische melkveehouders niet alleen een duurzame, maar vooral ook een bedrijfs-economisch gezonde kans.

Samenwerking

Bij het inkopen en slachten van biologische runderen werkt De Groene Weg nauw samen met het zusterbedrijf in Tilburg. Dit bedrijf VION Rundvee heeft jarenlange ervaring met het aanvoeren en slachten van runderen. Steeds meer biologische melkveehouders kiezen er voor hun uitstootmelkvee in Tilburg te laten slachten en daarmee hun omzet en aanwas te optimaliseren. Zij kiezen voor een duurzame en hogere opbrengst. VION Rundvee organiseert dagelijkse rundveetransporten vanuit heel Nederland naar de moderne productielocatie van VION in Tilburg. Hier worden wekelijks enkele duizenden runderen geslacht waaronder ook al onze biologische runderen. Het biologische rundvlees gaat vanuit

Tilburg naar De Groene Weg in Groenlo voor verdere bewerking. De Groene Weg verzorgt de nationale en internationale afzet van het biologische rundvlees. De onderneming is gespecialiseerd in het verwerken en verkopen van biologisch varkens- en rundvlees. Een deel van het rundvlees van De Groene Weg is bestemd voor de Europese exportmarkt en gaat met name naar gespecialiseerde vleeswarenbedrijven. Het grootste deel van het rundvlees is voor de binnenlandse markt en dan met name bestemd voor vers voorverpakte consumentenproducten zoals gehakt en tartaartjes.

Bio-toeslag

Op biologisch uitstootmelkvee, wat aangevoerd en geslacht wordt conform strenge richtlijnen, wordt namelijk een bio-toeslag betaald. Deze toeslag is transparant en voor de duurzame boer interessant. Dankzij de expertise en het (inter)nationale netwerk van De Groene Weg is de afzet van het vlees gegarandeerd. De dieren moeten wel als biologische koeien aangevoerd worden. Daarvoor moet de boer een afleververklaring invullen.

Wilt u meer weten over het optimaliseren van de waarde van uw biologische uitstootmelkvee? Neem dan contact op met VION Rundvee B.V. in Tilburg, telefoon 0900 - 821 21 82.

Kijk voor meer informatie over De Groene Weg op: www.dgwbiobusiness.nl

Henk en Ingrid de la Vita; we zijn onderscheidend in alles!

*De ambities van de Natuurweide vertaald
in een bedrijfsreportage 2020*

Als je naar het bedrijf fietst zie je het al direct: dit is anders, dit is mooi, dit voelt goed aan alle kanten. Bob, hun hoogpotige Jack Russel leidt me naar het terrasje waar Henk (67) en Ingrid (67) met hun drie kinderen een bakje bio-fairtrade koffie drinken met Natuurweide room. Er staat al een stoel klaar. De oudste dochter, Lianne (25) die samen met haar vriend Mohammed (25), broer Jeroen (20) en jongste zus Hedwig (18) het bedrijf over willen nemen begint de rondleiding al: 'In 2011 zat ik, als jong studentje, jullie Natuurweidekranten te lezen met alle mooie 'ambitieagenda's, visie 2020-documenten en AB-vrije plannen en dacht: netwerken jullie maar, ik ga dat gewoon doen. Wij bundelen de kracht van 6 hersenstelsels en daardoor is ons *familiebedrijf* robuust en klaar voor de 22ste eeuw'

Weidegang, zoogmoeders en ruimte

Mohammed gaat verder: 'De kern is de familiekudde, maar we verzorgen de kalfjes de eerste tien dagen zelf. Dat doen we omdat de kalveren zich aan ons moeten binden en niet aan hun moeder. Als je dat niet doet verwilderen de kalveren teveel. Na tien dagen gaan we over naar het *kalf bij de koe systeem*, ook de stierkalveren. De wat minder goede melkkoeien verzorgen drie of vier kalveren. Dat gaat fantastisch. Het geeft zeer gezonde kalveren, een heel stabiele kudde en rust in onze grote vrijloopstal waar ruimte genoeg is. Maar de koeien staan bijna niet op stal want ze hebben bijna 220 dagen *weidegang* op onze saladebuffet van wel 18 soorten (6 soorten gras, 6 soorten klavers en 6 soorten kruiden waaronder chichorei en peterselie voor de gezondheid). De *hoorns* kunnen er zonder problemen opblijven vanwege de ruimte en de stabiele samenstelling. Blaarkop Jos, de stier, zorgt samen met drie jongere stieren voor

natuurlijke dekking en staat in een aparte ruimte in de stal.

Jeroen: 'We hebben het goed voor elkaar want de koeien gaan bij ons zonder problemen *6-7 lactaties* mee. Geen klauwproblemen, perfecte vruchtbaarheid, we praten met ze en ze hebben allemaal een naam. De salade vullen we aan met geplette granen van eigen bedrijf. Geen snijmais, daar worden ze loom van. De beestjes geven zomaar 7 - 8000 liter melk!

Weidevogels en nachtaarde

Hedwig, de 'weidevrouw': Ons bedrijf ligt voor de helft in de EEHS: de Europese Ecologische Hoofd Structuur en dat bevalt ons prima. We hebben 40 ha salade en 40 ha vogeltjesland, waarvan 10 ha graan. Daar hebben we één kilometer plas-dras sloten aangelegd waar grutto en tureluur dankbaar gebruik van maken. Een enorme *biodiversiteit*. Ik denk weleens dat ze rechtstreeks vanuit de Niger delta in West Afrika naar ons bedrijfje komen om te nestelen en te leven. We ondersteunen financieel een boerencoöperatie in Niger die daar maatregelen neemt om de grutto te beschermen.

Omdat de basis van ons bedrijf goed is, zijn de dieren gezond en zijn we *AB en ontwormingsmiddelen-vrij*. Soms gebruiken we een alternatief geneesmiddel. Afwisseling met schapen houdt de wormeninfectie laag, getrainde en gekortwiekte eenden houden de leverbotslak onder controle. De mest is daardoor schoon en vol met insecten waar vogels wel raad mee weten.

Vrijwilligers houden de houtwallen bij, natuurlijke vijanden in de akkerranden eten de luizen op.

Wat wij ook doen is dat we onze *eigen uitwerpselen mee composteren* in de koemest. In de vrijloop stal laten we eerst een paar varkens de mest omwroeten. Na twee maanden halen we de omgewoelde mest weg en composteren het, samen met onze 'nachtaarde', zoals de Chinezen dat noemen. Zij hebben al een eeuwenlange ervaring met het *volledig sluiten van mi-*

neraalkringlopen. In een stage naar China heb ik de kunst afgekeken’.

Bodemleven en organische stof

De vaste en schone geeft een rijk bodemleven. Laatst telde een WUR-onderzoeker 700 wormen per vierkante meter. Drijfmest injecteren is dodelijk voor het. We hebben het idee dat door de vaste schone mest en door de lange weidegang het *organische stofgehalte van onze grond enorm toeneemt*. De metingen zeggen tot een half procent in de bovenste 15 cm per jaar. De onderzoekers liggen er wakker van want dat kan normaal gesproken niet. Toch laten de metingen het zien. We binden veel CO₂, ca 10.000 kg per jaar per ha. Volgens CLM veroorzaakt 1 kg melk ca 1.5 kg CO₂-equivalenten, vooral door de CH₄ emissie van de pens. Wij produceren ca 800.000 kg melk, dan produceren we 1.2 miljoen kg CO₂ maar we binden ook 80 ha x 10.000 kg = 0.8 miljoen kg CO₂. *Klimaatneutraal* zijn we nog niet maar we binden al wel zo’n 70% van onze uitstoot aan broeikasgassen.

We zijn al wel *energie neutraal*; het hele staldak ligt vol met zonnepanelen!

Waar we ook heel blij mee zijn is dat Vitalens, die drinkwater maakt, naast en onder ons bedrijf grondwater wint; er spoelt bijna geen N uit en er zitten geen pesticiden, herbiciden, antibiotica en ontwormingsmiddelen in.

Transparante ketens, iPhone’s and Twitertube

Henk: ‘We verkopen onze melk als Natuurweidezuivel. Dat bevalt erg goed. Met een groep van 50 collega’s verwerken we melk tot koffieroom en halfvolle *melk die we zelf op de markt brengen*. Organic Valley in de VS doen dat ook! Dat doen we heel lokaal: onze melk gaat warm uit de koe de pasteuriseerketel in en volledig geautomatiseerd verwerkt tot halfvolle melk en daarna verpakt. Zo houden we arbeid dicht bij huis en op het platteland. Jeroen: ‘We leggen precies uit hoeveel het kost om onze melk te produceren, dat is ca 70 cent, het verwerken kost ca 10 cent de marge voor de supermarkt is ca 20 cent. Onze klanten betalen graag € 1.- per

liter *Natuurweidemelk*, want ze weten dat het goed is. Op het pak leggen we uit wat we allemaal doen, wat we al bereikt hebben en wat onze ambities zijn. Ik organiseer ook *consumentkringen* via de supermarkt. We praten dan 2 keer per jaar met consumenten over onze productiewijze, over verbeteringen op het bedrijf en wat er zoal op het pak moet staan. Klanten van ons sturen hun netwerk berichten en filmpjes van ons via i-Phones en weblogs en via het nieuwste van het nieuwste Twitertube en helpen zo enorm bij de PR. Het is heel prettig voor beide om zo dicht bij elkaar te staan.

Ik fiets een ambitie rijker weer naar huis.

Bedrijfsgegevens:

Familiebedrijf: De Natuurhoeve

Eigenaar: Henk en Ingrid de Vries met hun kinderen (Lianne, Hedwig, Jeroen) en schoonzoon Mohammed

Veestapel: 100 melkkoeien met al het jongvee
50 schapen

Gewassen: 40 ha gras-kalver-kruiden weiden
30 ha vogeltjesland in de EEHS

10 ha graan (triticale, tarwe) als aanvullend voer op gras

Melkproductie: ca 800.000 kg/jaar

Vleesproductie: ca 100 dieren per jaar

Verwerking: op het eigen bedrijf

Marketing: via de Natuurweidezuivel groep van 50 boeren

Dit is één uitwerking van de ambities (dat zijn de vet en cursief gedrukte woorden in de tekst) van De Natuurweide; er zijn er nog veel meer. Schrijf jou uitwerking van de ambities en we zetten het in de Natuurweidekrant!

Hoe 'de Zonnehoeve' bijna AB-vrij is geworden

Op het multifunctioneel biologisch-dynamisch landbouwbedrijf 'de Zonnehoeve' in Zeewolde staan de melkkoeien van Teka Kappers ten dienste van de akkerbouw. Niet de melk- en vleesproductie staan centraal maar het leveren van een rijke vaste mest. Aan de dieren worden geen hoge eisen gesteld wat betreft de melkproductie. Gezondheid is veel belangrijker want gezonde koeien leveren gezonde mest. Sinds 1982 wordt er op het bedrijf gestreefd naar een minimale inzet van antibiotica. Dertig jaar fokkerij en streven naar een natuurlijke voeding hebben een veestapel en bedrijfssysteem opgeleverd waarin het gebruik van antibiotica nauwelijks nog nodig is.

Algemene Info

Grondgebruik

20 hectare grasklaver
15 hectare graan
15 hectare conserven
1200 hectare natuurgebied
waarvan 60 hectare maaibeheer

Soort grond

Zeeklei

Veestapel

65 melkkoeien
65 jongvee
7 stieren
Dieren zijn gehoornd

Ras

Fries Hollands x Holstein Friesian x Angler
30 jaar fokkerij op basis van familieteelt

Huisvesting

Potstal voor melkvee en jongvee
Melkstal enkel 12 zij-aan-zij

Quotum

230.000 kg, gaat naar Friesland Campina

Celgetal

gemiddeld 150.000

Maatregelen

Bodem en water

Jarenlang consequent gebruik van vaste mest en aandacht voor bodemleven heeft een bodem opgeleverd met een toenemend organische stofgehalte en een goede structuur

Bemesting

- Het land wordt uitsluitend bemest met 15 ton vaste mest uit de potstal. De rest van de mest wordt met akkerbouwers geruild voor stro die weer nodig is voor de potstal.

Voeding

- In de voeding staat de pens van de koe centraal. De koe is een herkauwer en moet daar naar gevoerd worden
- De koeien krijgen geen krachtvoer, alleen tijdens het melken wat zemelen wat een bijproduct is van de bakkerij op de Zonnehoeve.
- Gras uit natuurgebieden heeft veel structuur, grasklaver van eigen land is eiwitrijk. Door deze gecombineerd te voeren moeten de koeien veel herkauwen en wordt het eiwit goed benut.
- Een structuurrijk rantsoen zonder krachtvoer zorgt voor gezonde koeien met harde klauwen. Slechts een enkele koe per jaar moet nog curatief bekapt worden.
- De zemelen leveren extra mineralen daarnaast kunnen de dieren mineralen en sporenelementen opnemen via likblokken in de stal.
- Koeien lopen met kalveren minimaal 200 dagen per jaar in de wei.

Voederwinning

- Al het gras wordt ingekuild in ronde balen en zo min mogelijk gesneden. Zo blijft de structuur intact.

Rundveeverbetering

- Geen KI. Gebruik van eigen stieren voor natuurlijke dekking
- Familieteelt, fokken op sterke klauwen en laag celgetal
- De koeien zijn kruislingen van Fries Hollands en Holstein Friesian met soms wat Anglerbloed.

Melkwinning

- Er zijn meerdere personen die afwisselend melken, waarbij de nadruk ligt op constant en schoon.
- De uiers werden voorheen schoongemaakt met papieren doekjes maar dit resulteerde in te hoge celgetallen. Sinds 2005 worden er vochtige wasbare doekjes gebruikt en sindsdien is het celgetal sterk gedaald

Bedrijfsgebouwen

- Een open en ruime postal met ruimte voor 90 koeien. Belangrijk is dat de (gehoorde) koeien voldoende ruimte hebben maar ook vluchtmogelijkheden. Dit geeft rust.

Gezondheid

- Op dit moment zijn er op de Zonnehoeve weinig problemen met de gezondheid van de koeien.
- De koeien zetten zichzelf droog., op het moment dat de koeien minder dan 2,5 liter melk produceren wordt er gestopt met melken.
- Een koe met uierontsteking of een bloeduier wordt tussen een aantal kalveren gezet. Zij zuigen de uier vaak leeg en dit lost het probleem in de meeste gevallen vanzelf op
- Sinds 1992 worden zieke koeien eerst behandeld met een homeopatisch middel. Pas als dit niet helpt wordt de dierenarts ingeschakeld.
- Als een koe meer dan 40 procent kans heeft om te overleven als ze met AB wordt behandeld, dan wordt dit toegepast. Is de overlevingskans minder dan 40 procent dan laten ze de koe euthanaseren..

Kalveropfok

- Sinds 2006 worden de kalveren de eerste 3 maanden bij de koe gehouden.
- De kalveren lopen vrij rond tussen de koeien in de potstal en in het weiland
- Koeien kalven vaak in het land wordt zorgt voor een lage infectiedruk.
- Kalveren worden niet onthoofd.

Tot slot: Algemene opmerkingen van Teka

- Het gebruik van antibiotica moet geen automatisme meer zijn. Alleen in ernstige gevallen mag AB worden ingezet maar alleen als het dier een redelijke hoge overlevingskans heeft. Je moet leren accepteren dat je soms beter kunt laten euthanaseren,
- Boerderij De Zonnehoeve wil uitdragen dat boer-zijn meer is dan voedsel produceren. Verantwoord boeren gaat gepaard met verantwoordelijkheid en respect.
- De boer moet fungeren als dirigent van de natuur. Hoe boeren samen willen werken met de natuur geeft hen de kracht en de mogelijkheid om vernieuwend en verantwoord te werken.

Markt en afzet van Organic Valley uit de VS.

Vlak voor de Biofach in februari hadden zo'n 40 Natuurweideleden een ontmoeting met Jim Weddenburg en Ypke Veldhuis van Organic Valley uit de VS. Het was een heel inspirerende bijeenkomst want Organic Valley heeft waardevolle kennis over het zelf in de markt zetten van biologische melk. Marleen Plomp doet verslag.

Achtergrond

Organic Valley is een van de twee merknamen van de achterliggende coöperatie CROPP. CROPP is de eerste biologische zuivelcoöperatie in de USA, opgericht in 1988 in Wisconsin. Organic Valley vertegenwoordigt zuivel, eieren, vlees, sinaasappelsap en soja. De coöperatie telt ruim 1600 bedrijven waarvan ruim 1300 melkvee.

Doel van de coöperatie is het stimuleren en bewaren van regionale diversiteit in bedrijven door het bieden van een stabiele economische basis, met de biologische landbouw als uitgangspunt. De coöperatie werkt zo aan gezondheid en welzijn van mensen, dieren en aarde.

Organisatie

Elke productgroep heeft een eigen organisatie. Het bestuur van de dairy-afdeling telt 7 leden. Deze leden moeten zelf melk leveren aan de coöperatie. Het land is verdeeld in 44 regio's. Iedere regio heeft een vertegenwoordiger die zitting heeft in de ledenraad. Deze raad overlegt maandelijks via een telefonische conference call. Ongeveer 1x per jaar is er een fysieke ontmoeting. Er zijn verschillende commissies die voorstellen ontwikkelen voor prijsafspraken en regels, bijvoorbeeld de prijscommissie, de kwaliteitscommissie en de beweidingcommissie. Cruciaal in de opbouw van de coöperatie is een grote basis van vertrouwen en inspraak bij de leden.

Er is controle op het naleven van de regels, bijvoorbeeld tav beweiding en kwaliteit. Als er problemen zijn krijgen leden hulp en begeleiding bij het maken en uitvoeren van een plan ter verbetering. Maar bij langdurig falen word je uiteindelijk wel geschrappt als lid.

CROPP gaat langdurige verbindingen aan met haar leden, in principe voor het leven, maar een lid is vrij om te vertrekken (6-maand opzegtermijn). Bij concurrerende bedrijven is dit vaak anders. Daar krijg je een leveringscontract voor 6 maanden en moet je afwachten of dit wordt verlengd. CROPP is ervan overtuigd dat stabiliteit en langdurige verbindingen op de lange termijn beter zijn dan op korte termijn een eventueel iets hogere prijs.

Bedrijven en fabrieken

De bedrijfsgrootte varieert van 12 tot 1500 koeien, met een gemiddelde van 68. De bedrijven zijn heel divers, er zijn zeer grote bedrijven maar ook enkele Amish-bedrijven waar nog met de hand wordt gemolken.

De coöperatie heeft geen eigen zuivelfabrieken, er wordt capaciteit ingehuurd bij 80 zuivelfabrieken. Transport gaat door heel Amerika via Organic Logistics, een dochteronderneming van de coöperatie. Daarnaast zijn er subcontractors die transport verzorgen. Er is veel vraag in de grote steden in het oosten van het land. Het westen, midwesten en oosten van de USA produceren elk ongeveer 1/3 deel van de biologische melk. In het westen liggen de minste bedrijven, maar dit zijn wel de grootste. Melk wordt als poeder per trein naar het oosten getransporteerd.

Afzet en merken

Organic Valley zette de melk altijd af onder eigen merk. Maar de markt wordt volwassen, supermarkten willen biologische melk onder hun eigen merk afzetten en andere private labels komen op. Inmiddels levert Organic Valley ook aan andere partijen. Het totale marktaandeel bedraagt ongeveer 45%. Bijna 15% van de omzet van Organic Valley is afkomstig van eigen merk. Bij levering aan anderen gelden strikte prijsafspraken. Organic Valley verkoopt alleen voor een vooraf vastgestelde prijs. Wordt die niet gehaald dan gaat de melk het gangbare circuit

in. Dit leidt niet tot de hoogste prijs, maar wel tot een stabiele prijsontwikkeling met veel minder schommelingen dan de gangbare prijs. Vergeleken met 20 jaar terug is het prijsverschil met gangbaar duidelijk toegenomen. Doordat er meer aanbieders komen wordt de prijszetting de laatste jaren moeilijker. Organic Valley maakt geen reclame. Dat is te duur. Wel is er een (aantrekkelijke!) website met veel informatie. Je kunt bijvoorbeeld door het ingeven van je postcode het dichtstbijzijnde bedrijf opzoeken. Promotie gebeurt verder door contact van producent met consument, bijvoorbeeld in winkels. Kenmerken waar Organic Valley zich mee wil onderscheiden zijn smaak, weidegang en familiebedrijven.

Uitbetaling

Er is geen koppeling aan de gangbare melkprijs. Melk wordt uitbetaald op basis van de componenten vet (\$1.95), eiwit(\$1.86) en andere vaste bestanddelen (\$1.65). Dit is de basisprijs. Daarbovenop komt een regiotoeslag die varieert per regio. Dit is een compensatie voor moeilijke productieomstandigheden, de toeslag is het hoogst in het oosten en het laagst in het (mid)westen. De toeslag wordt betaald uit het melkgeld, en is dus feitelijk een herverdeling van melkgeld. De regiotoeslag wordt ook landelijk toegepast. De prijs voor melkvet ligt op dit moment in de gangbare sector duidelijk hoger. De coöperatie verkoopt daarom nu extra melkvet. De extra opbrengsten zijn uitgekeerd aan de leden via een 13e maand.

Dit jaar is er voor het eerst een wintermelktoeslag (+\$3, dec-feb) en een zomermelkkorting (-\$1, mei-jul). Een groot deel, 65%, van de melk wordt afgezet als verse melk. Daarom is een stabiele levering over het jaar belangrijk. In de vraag naar verse melk is het effect van schoolvakanties merkbaar. Er wordt dan minder melk gedronken. Het is erg moeilijk om dan afzet te vinden. Enige sturing in de productie blijkt nodig om productie in herfst en winter te vergroten. In 2009 was er door de economische crisis minder vraag met een prijsdaling tot gevolg. Als reactie daarop heeft de coöperatie besloten de melkproductie meer te gaan reguleren. Dit gebeurt via de zgn. "Active Base", een management tool ontwikkeld door de coöperatie zelf. Op basis van actuele melkleveringen heeft ieder bedrijf een soort maandquotum, de "base" die geleverd mag worden. Wanneer een bedrijf tijdens een maand minder levert dan 93% van zijn "base" wordt deze naar beneden bijgesteld. De Active Base zelf is niet een quotum, het staat niet vast, je kunt groeien. Wel kan de "base" gebruikt worden om quota toe te passen om de productie te verkleinen of juist gecontroleerd te laten groeien.

Productie-eisen

In de USA verzorgt de NOP (National Organic Program) de regelgeving in de biologische veehouderij. Gebruik van antibiotica in de biologische veehouderij is verboden. Een behandeld dier moet het bedrijf verlaten. Vlees van een dier mag alleen biologisch worden verkocht als de moeder van het dier tenminste het laatste derde deel van de dracht biologisch is gehouden. Dat betekent dat omschakelen in principe een eenmalige actie is, je kunt niet steeds gangbare dieren aankopen en die omschakelen.

Organic Valley is gangmaker geweest voor veel regels tav biologische veehouderij. In de eigen coöperatie stelt Organic Valley eisen aan kwaliteit (celgetal max. 400.000) en aan weidegang (minimaal 120 dagen per jaar en 30% van de ds tijdens het weideseizoen)

Genetische modificatie: feiten en fictie

Door: Prof. Dr. Michel Haring

Het gebruik van genetische modificatie is een thema dat de landbouw al jaren verdeeld. En dat zal ook nog wel even zo blijven. Maar wat is genetische modificatie nu eigenlijk precies en waarom is het gerechtvaardigd hier uiterst kritisch naar te kijken. Prof. Dr. Michel Haring, hoogleraar plantenfysiologie aan de Universiteit van

Amsterdam, zet de achtergronden en feiten op een rij en plaats vraagtekens bij de successen die worden geclaimd. Hoe reëel is de verwachting dat de biotechnologie ons helpt de voedselproductie in de wereld op een hoger peil te brengen?

Alle mensen, dieren, planten en bacteriën bestaan uit cellen. In die cellen zit DNA. Dit DNA is de drager van erfelijke eigenschappen. Bijvoorbeeld de kleur van je haar of de aanleg voor een bepaalde ziekte. Een stukje DNA dat hoort bij een bepaalde eigenschap noemen we een gen. Gentechnologie is een laboratoriumtechniek waarmee onderzoekers proberen een gewenste eigenschap, bijvoorbeeld de weerstand tegen een schadelijk insect, van het ene organisme over te brengen op een ander organisme. Dit doen ze door een nieuw stuk DNA aan het erfelijk materiaal toe te voegen. Gentechnologie wordt ook wel genetische modificatie of manipulatie genoemd.

Knippen en plakken

Bij genetische manipulatie wordt een stukje DNA uit het ene organisme geknipt en als het ware in het DNA van een ander organisme geplakt. Dit is een belangrijk verschil met klassieke veredeling waarbij twee organismen van dezelfde soort met elkaar worden gekruist; bijvoorbeeld twee tomatenplanten. Met genetische manipulatie kunnen zelfs eigenschappen van een kwal in een vis worden ingebouwd. Zo is in de zogenaamde Bt-maïs een gen voor het aanmaken van gifstoffen uit een bacterie ingebracht.

Genetische manipulatie is niet zo eenvoudig als het misschien lijkt. Het is een ingewikkelde en onvoorspelbare laboratoriumtechniek. Je moet eerst ontdekken welk gen voor welke eigenschap verantwoordelijk is. Van veel stukken DNA weten onderzoekers namelijk de functie nog niet. Bovendien worden de meeste eigenschappen bepaald door meerdere genen.

Proces onvoorspelbaar

Je kunt niet zomaar een gen uit een plant knippen en dat in een andere plant plakken. Daarvoor moeten onderzoekers plantencellen in een laboratorium in een reageerbuis laten opgroeien. Het nieuwe gen wordt dan met behulp van een bodembacterie in het erfelijk materiaal van deze cellen geplakt. Door behandeling met plantenhormonen kan er uit een enkele cel een klompje cellen groeien waaruit een bladscheutje tevoorschijn kan komen dat vervolgens weer kan wortelen. Deze genetisch gemodificeerde planten worden in speciale kassen verder opgekweekt. Tijdens het opkweken blijkt vaak dat veel planten door het proces veranderd zijn en niet meer bruikbaar voor verdere veredeling. Uiteindelijk blijven er maar weinig planten over waarin het nieuwe gen daadwerkelijk actief is. Na veldproeven blijven er nog minder bruikbare planten over omdat milieuomstandigheden, bijvoorbeeld bodem, temperatuur en bemesting, ook nog een belangrijke invloed hebben

op erfelijke eigenschappen. Van tevoren is moeilijk te voorspellen hoe goed het hele proces verloopt. Het is elke keer weer een verrassing.

Samenhang doorgronden

Wetenschappers zijn het er over eens dat genen heel belangrijk zijn voor levende organismen. Maar over welke rol genen precies spelen is nog wel veel discussie. Hoeveel onderzoek er ook naar gedaan wordt; genetische ingrepen blijken nog steeds onvoorspelbaar. Biotechnologen zijn inmiddels in staat om allerlei eiwitten te produceren in bacteriën, schimmels, planten en dierlijke cellen. Biotechnologie waarbij genen als chemische hulpmiddelen zijn gebruikt is dan ook dagelijks om ons heen in bijvoorbeeld voeding en geneesmiddelen. Ingewikkelder wordt het als onderzoekers proberen levensprocessen te manipuleren, bijvoorbeeld planten resistent maken tegen plagen door vreemde genen in te bouwen. We weten meestal niet hoe een organisme reageert op een nieuw gen. Ingrepen hebben een kleine kans van slagen en successen zijn vaak toevalstreffers. Het leven blijkt niet simpelweg terug te brengen tot een verzameling van genen. Er is een samenhang aanwezig die we met onze huidige kennis nog niet kunnen doorgronden. Wetenschappers die niet één gen maar hele genomen proberen te begrijpen stuiten er steeds op dat er factoren zijn die het gen te boven gaan: zogenaamde epigenetische regelsystemen. Deze systemen bepalen of een gen wel of niet actief kan zijn of hoe een eigenschap aan het nageslacht wordt doorgegeven. Wetenschappers zijn voorlopig nog wel even bezig om te doorgronden hoe deze regelsystemen precies werken. De biotechnologische wetenschap levert steeds meer kennis. De kunst is om er verantwoord mee om te gaan.

Niet onvoorwaardelijk omarmen

Met deze overdenkingen in het achterhoofd durf ik genetische modificatie dan ook nog niet onvoorwaardelijk te omarmen. Er zitten nog veel onzekerheden en risico's aan de techniek. Het is de vraag of het verstandig is alleen hier naar te kijken en daarmee de aandacht voor andere oplossingsrichtingen te verliezen. Planten die uit het proces van genetische modificatie komen zullen ongetwijfeld goed onderzocht worden maar ze hebben dan nog maar één extra eigenschap. Uitkruisen met wilde planten is voor veel gewassen in Nederland niet zo'n groot risico omdat er van nature geen wilde soortgenoten voorkomen. Voor zaaddragende gewassen zoals maïs en koolzaad kan uitkruising naar percelen van biologische akkerbouwers plaatsvinden.

Gezond alternatief

Het gebruik van gentechnologie kan leiden tot verlies van biodiversiteit. Omdat er veel geld gaat zitten in de ontwikkeling van een GGO-gewas zullen er uiteindelijk nog maar een beperkt aantal rassen worden aangeboden. Dit zal de keuzevrijheid van boer en tuinder beperken en de teelt kwetsbaar maken voor ziekten en plagen. De biologische sector moet niet wachten op een zaadcrisis maar zelf investeren in de biodiversiteit van eigen biologische rassen. In Nederland geeft de Stichting Zaadgoed (www.zaadgoed.nl) een aanzet om positief om te gaan met deze uitdaging. Als telers, handel en consumenten de handen ineen slaan kan er een gezond alternatief voor gentechnologie aangeboden worden.

Colofon

Vereniging De Natuurweide

De Natuurweide is de vereniging van biologisch melkveehouders in Nederland.

Vereniging De Natuurweide is de overkoepelende organisatie van de leveranciersverenigingen die aan FrieslandCampina, Rouveen, Hooidammerkaas, Aurora en EkoHolland Melk op Maat rauwe melk leveren. Zie verder www.denatuurweide.nl

Speerpunten van De Natuurweide:

- Vasthouden aan het principe dat de kostprijs van biologische melk betaald moet worden.
- Streven naar een eigen onafhankelijke biologische melkprijs
- Prijsonderhandelingen van leveranciersverenigingen ondersteunen.
- Melkprijsvergelijkingen opstellen.
- Initiëren van relevant onderzoek voor de biologische melkveehouderij.
- Promotie van bio-zuivel naar consumenten.
- Aansturen van het Bedrijfsnetwerk Biologische Melkveehouderij

De Natuurweidekrant is het ledenblad van Vereniging De Natuurweide en verschijnt 4 x per jaar.

Redactie Natuurweidekrant: Kees van Veluw (eindredactie), Wichert Koopman en Metha van Bruggen (layout). Verder werkten aan dit nummer mee: Teunis Jacob Slob, Edith Finke en Marleen Plomp.

Adres Natuurweidekrant: Hoofdstraat 24, 3972 LA Driebergen, 0343-523860, info@denatuurweide.nl, www.denatuurweide.nl

Bestuur Natuurweide:

Voorzitter Teunis Jacob Slob, 0183-581549, tjslob@solcon.nl
Secretaris Max van Tilburg, a.v.tilburg@kpnmail.nl
Penningmeester Rienk Dekker, rh.dekker@hetnet.nl

Bestuurleden en tevens contactpersonen leveranciersverenigingen:

Hooidammerkaas: Max van Tilburg, tel: 0595-438860, a.v.tilburg@kpnmail.nl
EkoHolland Melk op Maat: Leen van der Graaf, tel: 0184-641300, lvandergaaf@kpnmail.nl
FrieslandCampina Peter de Nooij, 020-4965040, peter@amstelland.demon.nl
Rouveen: Rienk Dekker, tel: 06-52583826, rh.dekker@hetnet.nl
Aurora: John Arink, tel: 0544-465538, ekoboerderjarin@hotmail.com

Overige bestuursleden: Geartsje Postma, 0515-579246, siekopostma@hotmail.com
Harrie Jansen, tel: 0478-641825, info@hazelbroekhoeve.nl

Secretariaat Kees van Veluw, Louis Bolk Instituut, Driebergen
tel 0343-523860, info@denatuurweide.nl

Bedrijfsnetwerk Biologische Melkveehouderij:

Coördinatie: Edith Finke, 06-26518704, e.j.finke@dlv.nl

Vleescommissie Natuurweide: Harrie Janssen, tel: 0478-641825 en Peter de Nooij, tel 020-4965040

Productwerkgroep Zuivel en Rundvlees van Biologica:

Voorzitter: Harrie Janssen, 0478-641825, info@hazelbroekhoeve.nl

